

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

Utvärdering av projekt

Trygghetsvärdar i Väster

**SDF Frölunda
Göteborgs Stad**

Juni 2007

Perceptio

Utvärdering av projekt:

Trygghetsvärdar i Väster, för SDF Frölunda, Göteborgs Stad

Av utvärderare:

Bo Erlandsson, Perceptio

Margareta Forsberg, Reflex utveckling

Innehåll

Inledning.....	4
Trygghetsvärdar i Väster	4
Metod	4
Genomförande	5
Resultat.....	6
Tema I: Att vara trygghetsvärd	7
Tema II: Samspel med omgivningen	8
Tema III: Projektet; tanke, filosofi, upplägg och genomförande	9
Diskussion	11
Projektet - tanke, filosofi, upplägg och genomförande	12
Att vara trygghetsvärd.....	14
Samspel med omgivningen	16
Balansgångar	16
BILAGA.....	18

Inledning

Trygghetsvärdar i Väster

Trygghetsvärdar i Väster är ett projekt som bedrivs inom stadsdelsförvaltningen Frölunda i Göteborg.

Trygghetsvärdarna är nära kopplade till Ungdomssatsningen i Göteborg. Ungdomssatsningen är en kommuncentral satsning på att tillsammans med ungdomar skapa mötesplatser och aktiviteter för ungdomar i åldern 16 – 20 år i Göteborg. Ungdomssatsningen har riktats till alla stadsdelar i Göteborg. Stadsdelarna är i Ungdomssatsningen indelade i fem geografiska delområden och SDF Frölunda står som ansvarig för den del av satsningen som gäller sex stadsdelar i västra Göteborg. En central del av satsningen i Väster, är Ungdomens hus, ”1200 kvadrat”, och det är här Trygghetsvärdarna i Väster har sin hemvist. De två handledare, Lisa Lindqvist och Andrea Törnblom, är också anställda på 1200 kvadrat och fungerar som handledare som en del i sina tjänster som fritidsledare. 1200 kvadrat ligger geografiskt placerat i den naturliga centrumbildning för västra Göteborg, som utgörs av Frölunda Torg. Frölunda Torg är dels ett stort köpcentrum men innehåller också bland annat närsjukvård samt ett stort och väletablerat kulturhus. Frölundagymnasiet ligger alldeles intill, liksom stadsdelsförvaltning etc.

Stadsdelsförvaltningen har fått projektmedel från Brottsförebyggande rådet, BRÅ, för att genomföra satsningen på trygghetsvärdar och projektet inleddes i januari 2006. Det ursprungliga namnet ”Ungdomsvärdar” har under projektets gång, på förslag från ungdomarnas själva, ersatts av ”Trygghetsvärdar” för att tydligare poängtera deras huvudsakliga funktion.

Metod

Utvärderingar blir ofta inte något annat än prydliga hyllvärmare, ett i bästa fall intressant dokument som läses av några få och som ännu färre tar till sig. De tolkas ofta som partsinlagor från dem som berörs.

I nedanstående upplägg försöker vi tackla de här problemen så att utvärderingen blir en mer meningsfull och angelägen aktivitet för projektet som sådant. Det gör vi genom att involvera alla som direkt berörs av utvärderingen, d.v.s. projektets ägare/ledare, medarbetare, avnämare m.fl., i själva utvärderingsprocessen. Att låta dem bidra med kunskap och erfarenheter kring det som skett och vad man kan lära av det inför framtiden.

Med andra ord är huvudsyftet med denna utvärdering inte att vara teoretiskt eller akademiskt analytisk, utan snarare att fungera i interaktion med det utvärderade sammanhanget. Att, med fokus på utveckling och lärande, föra en utvärderingsprocess framåt i dialog och interaktion med de berörda människorna/aktörerna.

Denna rapport beskriver hur utvärderingen har gått till och vad som framkommit i mötet med de olika intressentgrupperna. I ett avslutande avsnitt bidrar vi som utvärderare med egna reflektioner kring projektets utmaningar och möjligheter.

Genomförande

Under arbetet med utvärderingen har fyra olika möten hållits med deltagare och intressenter i projektet.

1. Möte med handledare och projektansvariga inom SDF Frölunda (fyra personer).
2. Möte med ungdomar, aktiva i första gruppen trygghetsvärdar (8 personer)
3. Möte med ungdomar utanför gruppen trygghetsvärdar (En av dessa ungdomar visade sig dock vara med i den andra gruppen trygghetsvärdar, under utbildning våren 2007. Tyvärr var inte heller uppslutningen till detta möte särskilt god. Vi hade ursprungligen hoppats på cirka 8 – 10 ungdomar, men denna varma försommarekväll dök endast fyra personer upp).
4. Möte med Stora trygghetsgruppen¹ samt med ungdomar ur ”gamla” och nya trygghetsvårdsgruppen (21 personer).

Vid möte 1 – 3 var upplägget identiskt och bestod av följande inslag:

1. En presentation av utvärderarna angående hur utvärderingen skulle komma att genomföras.
2. En ”brainstorm”, där respektive grupp fick formulera positiva respektive negativa aspekter av projektet. ”Vad har varit bra och vad har varit dåligt/problematiskt?”. Dessa synpunkter fördes successivt upp på blädderblocksblad vilka sattes upp på väggarna på ett överskådligt sätt.
3. Efter att samtliga aspekter var uttömnda, fick deltagarna göra en viktning av de olika punkter som kommit upp. Vilka aspekter ansåg var och en var de mest centrala?
4. Varje möte avslutades med möjligheter till ytterligare reflektioner och utvärderarna noterade också, utifrån diskussionen, ett antal aspekter som föll utanför kategorierna ”bra” och ”dåligt”.

De olika aspekter som kom upp under möte 1 – 3, finns samlade i bilaga på sidan 18.

¹ En tvärssektoriell grupp vuxna boende och tjänstemän i Frölunda vars syfte är att verka för trygghetsskapande insatser i stadsdelen.

Resultat

Som resultat av dessa möten var det möjligt att urskilja några olika teman som därefter presenterades för deltagarna vid det fjärde mötet.

Det fjärde mötet lades upp enligt följande:

1. Utvärderarna presenterar tre olika teman, med positiva respektive negativa/problematiske aspekter. Gruppen ges möjlighet reflektera över om utvärderarnas bild av projektet stämmer.
2. Arbete i mindre grupper. Varje grupp innehöll vuxna representanter samt ungdomar ur såväl "gamla" som nya gruppen trygghetsvärdar. Respektive grupp fick därefter välja vilket område man ville arbeta med. Den fråga som samtliga grupper hade i uppgift att bearbeta, var **att diskutera och ge förslag på hur man skulle kunna arbeta för att stärka de positiva aspekterna och minimera de negativa** (inom det tema gruppen valt att arbeta med).
3. Presentation från grupperna . Förslag till förbättringar utifrån gruppdiskussion.
4. Sammanfattande diskussion där också ytterligare en frågeställning diskuterades. Denna var: "Om ni flyttade och skulle ta med er och utveckla den här idén på ett helt nytt ställe. Hur skulle ni, med det ni vet idag, göra då?"

Avsikten med möte nummer fyra var alltså att presentera och stämma av en första version av intryck och reflektioner med deltagare och intressenter. Ett första syfte med detta var att pröva dessa reflektioner mot deltagarnas egna upplevelser. Det andra, och huvudsakliga syftet, var att ge deltagare och intressenter möjlighet att formulera förbättringsförslag inom respektive temaområde.

De temaområden som presenterades var:

- Att vara trygghetsvärd
Detta tema speglar ett inifrån-perspektiv på projektet. Vad innebär det för de enskilda ungdomarna och för dem som grupp att vara trygghetsvärdar?
- Samspel med omgivningen
Detta tema handlar om vad som händer i samspelet mellan projektet och omgivningen, med andra ungdomar och med vuxna i när-samhället.
- Projektet; tanke, filosofi, upplägg och genomförande
Detta tema handlar om hur projektet organiserats, om dess idémässiga grunder och ambition men även om praktiska aspekter, information, struktur m.m.

Nedan följer de tankar och förslag som respektive grupp formulerade under mötet.

Tema I: Att vara trygghetsvärd

❖ Ansvar

- För lite ansvar. Ungdomarna vill ha mer ansvar men också tydligare ansvarsfördelning.
- Viktigt för ungdomarna att känna att det finns tillit till dem, de vill bli mer involverade i olika saker. Ett förslag om att trygghetsvärdarna skulle kunna ha egna möten, utan handledarna, avfärdades av ungdomarna. De menade dock att handledarna inte alltid behövde vara så aktiva på mötena, men att det är viktigt att de deltar "de ska vara med, men de kan vara tysta".
- Visserligen är man trygghetsvärd 24 timmar om dygnet, med allt vad det innebär av att vara förebild för andra, att tänka på gruppens anseende och liknande, men man har också rätt att vara privat.

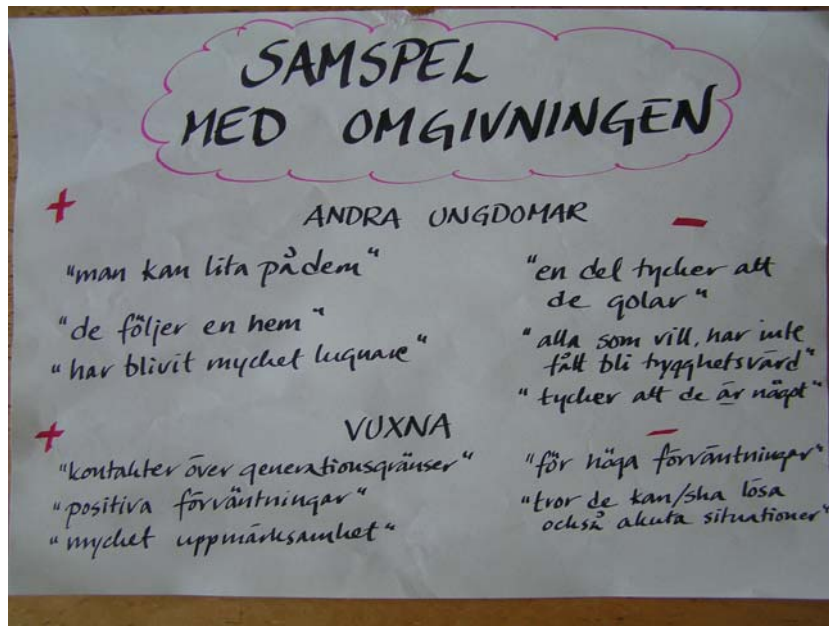
❖ Risker

- Att vara trygghetsvärd innebär enbart att vara en trygghetsperson. Man ska aldrig gå in i konflikter. Trygghetsvärdarna är inga vakter utan "en schysst kompis".

❖ Respekt

- Man blir respekterad. Att vara trygghetsvärd innebär att man blir lyssnad på och respekterad av vuxna, är ett sätt att vara med i det vuxna livet. Avundsjuka och besvikelse från dem som inte fått bli trygghetsvärd är baksidan av detta.

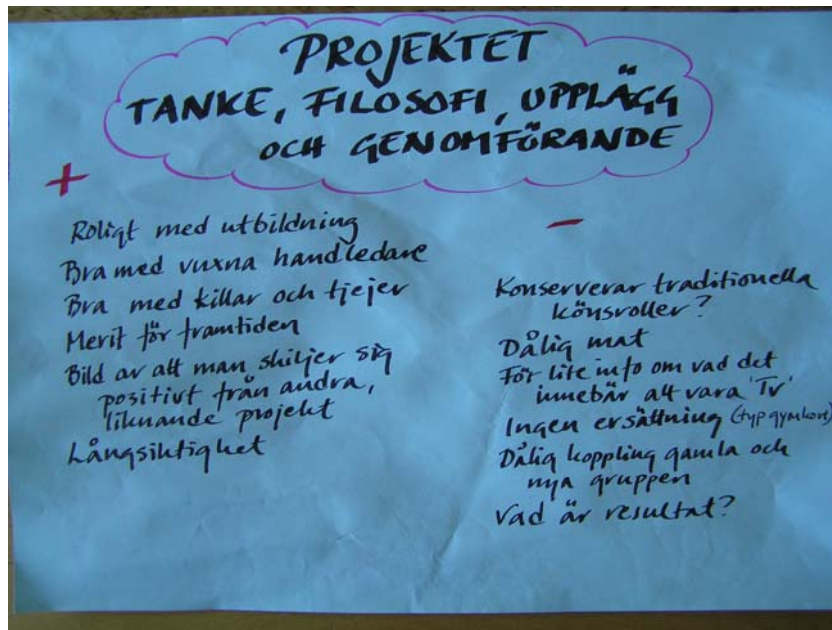
Tema II: Samspel med omgivningen

De tankar och förslag som gruppen formulerade var:

- ❖ Synas bättre
 - Jackor med mer synlig logga
 - T-shirts
 - Olika kläder med trygghetsvärdssymbol, anpassade efter olika väderlek
 - Projektiden sprider sig idag till nya områden, då bör man behålla loggan men låta varje lokalt område ha sin egen färgsättning på kläderna
 - När man är "i tjänst" som trygghetsvärd måste man ha kläder på sig som visar detta (detta underlättas bland annat av om det finns tunna kläder när det är varmt och varma kläder när det är kallare).
- ❖ Höras mer
 - Föreläsningar, infomaterial, typ PowerPoint
 - Besök i skolor åk 6 – 9
 - Besök på fritidsgårdar
 - Stöd till gruppen – Hur håller man ett föredrag/genomför man ett besök? Vad bör det innehålla? Hur långt ska det vara? Etc.
- ❖ Yngre grupp ska trimmas in (bra om de som går in i ny grupp trygghetsvärdar är yngre och inte har för mycket att göra i skolan)
- ❖ Mer upplysning = mer rimliga förväntningar. Omgivningen måste bland annat förstå att det är ett ideellt åtagande att vara trygghetsvärd.
- ❖ Det är status att vara trygghetsvärd, avundsjuka är naturligt

Tema III: Projektet; tanke, filosofi, upplägg och genomförande

De tankar och förslag som gruppen formulerade var:

- ❖ Handledning
 - Låt det vara som det är (med Lisa och Andrea)
 - En manlig förebild (skulle kunna ingå i en utökad handledargrupp)
 - Handledningen ingår i jobbet (Lisas och Andreas) men skulle behöva mer resurser. Betydligt mer tidskrävande än vad som täcks av det projektbidrag man fått.
- ❖ Bra med killar och tjejer?
 - Ja, det är bra, och man bör mixa killar och tjejer ordentligt. Kanske är tjejerna i den nya gruppen trygghetsvärdar "lite väl" starka (en del av dessa var ett etablerat gäng sedan innan). Viktigt att arbeta mer på samarbetet i gruppen. Man beskrev exempelvis att killarna ofta betonar säkerhetsaspekter, medan tjejerna i högre grad agerar socialt, "går runt och pratar med alla". Gruppen ansåg dock inte att projektet bidrog till att konservera traditionella könsroller.
- ❖ Lära känna varandra bättre i nya gruppen
 - Ha fler träffar i nya gruppen, inte bara när det är utbildning.
- ❖ Vad är resultat?
 - Kollektiv mognad – "Vi växer som människor och när vi är med andra så får vi också dem att tänka efter och kanske mogna."
 - Minskad brottslighet?
 - Tryggare?
- ❖ Dålig koppling mellan erfarna och nya trygghetsvärdar

- Förslag: Göra gemensamma träffar/aktiviteter/läger. Kanske öppen fikakväll för nya och erfarna trygghetsvärdar.
- ❖ Dålig mat
 - Det finns önskemål från trygghetsvärdarna om bättre mat, inte ”skräpmat, typ panpizza, utan kanske en mer matig sallad, grönsaker, grovt bröd etc”.
 - Förslag om att trygghetsvärdarna kan träffas och laga mat tillsammans. Detta ser ungdomarna också som ett tillfälle till social kontakt.
- ❖ Ingen ersättning
 - Förslag om att ungdomarna skulle kunna få gratis eller billiga gym-kort, fritidskort (på kollektivtrafiken) etc.
 - I diskussionen nämndes att det man får lära sig (som också kan vara användbart i andra sammanhang) och de resor som görs inom ramen för utbildningen också måste ses som ett slags ersättning, en förmån man får som trygghetsvärd. Ungdomarna höll delvis med om detta.
- ❖ Hur skiljer projektet sig från andra grupper?
 - Trygghetsvärdprojektet ”bygger på värme och närhet”, det har en ”mjuk ingång”. I diskussionen framgår att flera uppfattar att detta är ett särdrag som skiljer trygghetsvärdarna från andra projekt vilka uppfattas som mer konfrontativa, med ungdomar som går in för att agera tufft i olika situationer.

Aspekter från den avslutande diskussionen ”Om du skulle flytta och börja om med projektet på ett nytt ställe – hur skulle du göra då?”

- Inte vara ensam med att hålla i projektet. Det kräver samarbete och också att ungdomar och vuxna hjälps åt.

-
- Att ungdomarna skulle ha en extern handledare som de kan vända sig till för debriefing i vissa lägen. Om det hänt något. Någon med psykosocial kompetens. Lisa och Andrea är också alltför involverade, ibland behövs någon som står lite utanför.
 - Egen handledare till Lisa och Andrea.
 - Välja personer som passar för uppgiften och blanda folk. Alla får inte vara ”bråkiga”, men några kan vara det – genom att vara trygghetsvärd mognar de.
 - Att utgå från en fritidsgård eller liknande.
 - Synka trygghetsvärdarnas arbete med öppettider på den enhet de är knutna till (fritidsgård e.d.).
 - Ungdomarna ska ha ID-kort som visar att de är trygghetsvärdar.
 - Mer information utåt i ett tidigare skede.
 - Att ungdomarna själva lär sig informera, föreläsa om projektet i skolor etc.
 - Ordentliga resurser – brister i dagens projekt är tidsbrister.

Diskussion

I projektansökan formuleras projektets mål enligt nedan:

Ungdomens hus i väster är till för alla ungdomar i västra Göteborg i åldrarna 16-20 år. Alla ungdomar ska känna sig välkomna och uppleva trygghet när de besöker Ungdomens hus på Frölunda Torg. I dag upplever många ungdomar otrygghet och rädsla vid besök på Frölunda Torg kvällstid. Detta tillstånd vill vi bryta genom att:

1. ungdomar i väster involveras i trygghetsarbetet rörande Ungdomens hus.
 2. under två år utbilda 30 ungdomar till ungdomsvärdar.
 3. ungdomsvärdarna finns tillgängliga ute i området runt Frölunda Torg när det är öppet på Ungdomens hus eller när det är ungdomsarrangemang på Frölunda Kulturhus. De finns även tillgängliga inne på Ungdomens hus eller Frölunda Kulturhus i trygghetsskapande syfte.
 4. vuxenvandrare, olika föreningar, organisationer, myndigheter, hyresvärdar och ledningen för Frölunda Torgs affärscentrum m.m. samverkar med ungdomsvärdarna och projektet i trygghetsskapande syfte.
 5. under projekttiden planera och arbeta för att verksamheten inom projektet implementeras i stadsdelens ordinarie verksamhet.
-

Projektets *huvudmål* är alltså att få alla ungdomar att känna sig välkomna och trygga vid besök på Ungdomens hus och Frölunda Torg. Vi kommer nedan att utveckla en diskussion kring hur vi uppfattar att man arbetat med detta huvudmål, men vill först kommentera några av de delmål man formulerat.

Det är lätt att konstatera att projektet har lyckats i sin ambition att involvera ungdomar i trygghetsarbetet rörande Ungdomens hus och även att man under de två år som projektet pågått har utbildat ungefär det antal ungdomar som man planerat. Därmed är alltså delmål 1 och 2 uppnådda. När det gäller delmål 5 har vi svårt att bedöma i vilken utsträckning man arbetat för att implementera projektet långsiktigt i ordinarie verksamhet. Däremot uttrycker framför allt handledarna en frustration över att de resurser man haft för projektet inte har täckt den tid de faktiskt har lagt ned på det. De uttrycker också en oro över hur projektet, vilket har fått mycket och positiv uppmärksamhet lokalt, ska kunna fortleva och utvecklas ytterligare utifrån bland annat de aspekter som kommit fram under utvärderingsarbetet.

Delmål 3 beskriver själva innehållet i projektet och delmål 4 det lokala samspel med andra aktörer som måste ske för att huvudmålet ska kunna uppnås. De som arbetar med att forma projektet och dess profil, arbetar hela tiden med att betona trygghetsaspekter och om uppgiften att vara en lugnande faktor i miljön. Detta framstår som en mycket central balanspunkt i projektet. Ungdomarna beskriver olika situationer där oro och konflikter skulle kunna uppstå. Återkommande refererar både de och handledarna till en diskussion som verkar ha genomsyrat projektiden, nämligen diskussionen om konflikthantering och hur denna kan/bör ske. Man talar om offensiv respektive passiv konflikthantering, och menar att en grundidé med att vara trygghetsvärd är att arbeta med passiv konflikthantering. Det vill säga: Hur undviker man att hamna i en konfrontativ situation? Hur tar man sig ur och ifrån en sådan om den skulle uppstå? De ungdomar som fungerat som trygghetsvärdar har talat om detta, reflekterat och tränat sig i ett sådant förhållningssätt. Nästa fråga är om det är möjligt att också sprida detta förhållningssätt så att det "smittar av sig" på omgivningen, på andra ungdomar? Målet är att om trygghetsvärdarna finns på plats så ska det ha en lugnande inverkan på omgivningen och deras närvaro kommer inte heller att provocera till aggressivitet. Om något trots det skulle hända så har trygghetsvärdarna instruktionen att kalla på polis.

När vi talar med trygghetsvärdar och handledare är deras egen upplevelse att de lyckats omsätta detta förhållningssätt i praktiken. Detta styrks även av såväl de andra ungdomar som vi träffat, samt av medlemmar i "Stora trygghetsgruppen". Båda dessa kategorier bekräftar trygghetsvärdarnas bild. Samtidigt är det viktigt att diskutera både denna och ett antal andra aspekter utifrån fler perspektiv. Vi gör detta nedan, utifrån de tre teman som utkristalliserades under mötena med de olika intressentgrupperna och som formulerades inför det avslutande mötet (träff 4) med projektdeltagare, handledare och "Stora trygghetsgruppen"; "*Projektet – tanke, filosofi, upplägg och genomförande*", "*Att vara trygghetsvärd*" samt "*Samspel med omgivningen*". Diskussionen kring dessa tre områden baseras på synpunkter, aspekter och reflektioner som kommit upp vid våra möten med samtliga involverade aktörer.

Projektet - tanke, filosofi, upplägg och genomförande

I syfte att ge ungdomarna rätt förutsättningar inför rollen som trygghetsvärd har de genomgått ett antal olika utbildningar (rättigheter och skyldigheter, drogkunskap, självförsvar, första

hjälpen, hjärt- och lungräddning, konflikthantering, medling etc.) arrangerade av polisen, Röda Korset m.fl. De har även haft tillgång till kontinuerlig handledning i projektet av fritidsledarna Lisa Lindqvist och Andrea Törnblom och ett engagerat stöd i närpoliserna Dan Gerefalk. Såväl utbildningen som handledning och annat stöd från de vuxna deltagarna i projektet, var ungdomarna mycket positiva till. Att vara trygghetsvärd såg ungdomarna som en merit för framtiden. De syftade då i första hand på den breda utbildning de fått och erfarenheterna från arbetet som trygghetsvärd. Men också på att man växer som människa, att man möts med respekt från projektets vuxna och har dem som viktiga referenser när man söker arbete. Det bekräftas även av handledarna som bl.a. berättar att det stora flertalet i den första gruppen trygghetsvärdar redan lyckats få jobb.

Ungdomarna tar dock upp ett antal mycket konkreta aspekter, där de gärna skulle vilja se förändringar:

- **Mat.** Vid de tillfällen då ungdomarna går direkt från skolan till Ungdomens hus och arbetet som trygghetsvärd, får de något att äta. Flera av ungdomarna efterlyser dock mer av ”riktig mat” och mindre av snabbmat. Av anteckningar från möte nr 4 framgår flera olika förslag på maträtter men också förslag på hur man kan utveckla de gemensamma måltiderna till mer sociala sammanhang.
- Ungdomarna efterlyser fler **mobilttelefoner** för att kunna hålla kontakt med varandra och handledarna då de är ”i tjänst” som trygghetsvärdar.
- Vidare anser ungdomarna att det behövs mer och bättre **information** om vad det innebär att vara trygghetsvärd innan man bestämmer sig för att ingå i projektet.
- Frågan om **ersättning** har kommit upp vid några tillfällen. Ungdomarna poängterar att de lägger mycket tid, energi och engagemang på att vara trygghetsvärdar och att det bland annat tar tid från andra aktiviteter inklusive skolarbetet. De gör inte anspråk på ”lön”, men tycker att de skulle kunna få andra typer av ersättning, exempelvis subventionerade gym-kort eller gratis fritidskort (på kollektivtrafiken).
- Slutligen frågan om **kontinuitet**. Den första gruppen trygghetsvärdar känner sig bortglömda, att de håller på att fasas ut. De tycker att deras erfarenheter borde tas tillvara bättre, överföras direkt till den nya gruppen i gemensamma träffar, samtal, som mentorer och/eller genom andra typer av aktiviteter, och kanske som bollplank till projektledningen i vissa frågor.

Samtliga vi talat med tycker att det blivit lugnare i området och att detta i mycket beror på trygghetsvärdarna, att de verkat lugnande på omgivningen. Ungdomar utanför gruppen trygghetsvärdar menar att de alltid kan ta kontakt med någon av dem och fråga ”kan inte du gå med mig?”, att de ”fick slut på springet i spårvagnstunneln”. Samtidigt pekar de också på att trygghetsvärdarnas arbete även har resulterat i fysiska förändringar, som att det kommit upp lampor på fasaden, att buskage har huggits ner etc., för att även i övrigt skapa en tryggare miljö.

Samtidigt påpekar projektledningen/handledarna att projektets placering vid Frölunda Torg, som under såväl dagtid som kvällstid drar till sig mycket människor från andra områden i Göteborg inklusive ökad brottslighet, både har för- och nackdelar. Här finns många stora och viktiga intressenter till ett lugnare område. Det ökar givetvis trygghetsvärdarnas betydelse, de får mer uppmärksamhet än vad de annars skulle få. Men det är också ett ”tyngre” och mer

svårjobbat område för ungdomarna. Det kräver mer resurser än vad som annars skulle behövas *och* samverkan mellan olika aktörer. Projektledningen/handledarna menar att resurserna i projektet inte har räckt till för att möta detta.

Projektledningen möter ibland krav på snabba lösningar och resultat från sin omgivning. Det krockar med projektets grundtanke där projektledningen ser en vits i att bygga långsiktigt. Trygghetsvärdarna ska verka lugnande, vilket de menar förutsätter tillitsfulla relationer mellan ungdomar, mellan ungdomar och vuxna i projektet, att det handlar om att växa och mogna som människa, om "värme och närhet" och en "mjuk ingång" i arbetet. Det tar tid att bygga upp och skiljer sig i grunden om man jämför med projekt som har en mer konfrontativ attityd menar projektledningen. Att ett allt för snabbt hopsnickrat trygghetsprojekt lätt kan rasa likt ett korthus. Men att de ibland har svårt att få gehör för detta synsätt trots stor positiv uppmärksamhet kring Trygghetsvärdar i Väster och att många är överens om att det resulterat i ett lugnare område.

Att vara trygghetsvärd

Några områden som vi anser är viktiga att diskutera under temat "Att vara trygghetsvärd", är Roll, Ansvar, Gränser, Identitet och Social gemenskap.

Ungdomarna är mycket nöjda med den utbildning de genomgått för att få bli trygghetsvärdar och poängterar att de har fått lära sig viktiga och roliga saker under denna. De får ta ett stort *ansvar* och känner sig mycket nöjda också med detta. De upplever att de får respekt från sin omgivning, både från andra ungdomar och från den lokala "vuxenvärlden" (personal inom stadsdelsförvaltningen, polisen, vakter på Frölunda Torg, hyresgästförening, politiker med flera). Det är tydligt att rollen som trygghetsvärd har inneburit en mycket positiv *identitet* för dem.

En aspekt som återkommit i samtalen, är emellertid den utmaning det innebär att hitta *rollen* som trygghetsvärd. Här finns ingen färdig "mall" att utgå ifrån utan handledare och ungdomar måste gemensamt pröva sig fram till och formulera vad som ingår, respektive inte ingår, i att vara trygghetsvärd. Detta är en utmaning både internt och externt. Dels att man måste klargöra för sig själv vad man ska göra som trygghetsvärd, men också att det gäller att kommunicera detta till omvärlden på ett tydligt sätt. Var går de geografiska gränser man ska röra sig inom, vilka uppgifter har man/bör man ta på sig i relation till andra ungdomar, hur ska man agera i konflikter etc.? Diskussionen ovan, om passiv konflikthantering, är en kärnpunkt i detta sammanhang. Arbetet med att tydliggöra rollen är tidskrävande och verkar inte heller ha något egentlig slutpunkt. Det är ett arbete som aldrig blir färdigt utan som hela tiden måste fortgå, genom diskussioner kring nya händelser och situationer som uppstår.

Ansvar är ett ord som hela tiden återkommer i diskussionerna och som ligger nära diskussionen om roll. Det är uppenbart att det som trygghetsvärd är lätt att ta på sig ett alltför stort ansvar, en risk för att det ansvarstagande som ligger i rollen/uppgiften också kan leda till ett slags "berusning", att man i ett akut läge inte drar sig tillbaka utan uppfattar att man är den som har att lösa situationer som uppstår. Ibland mycket svårlösta sådana (konflikter i olika sammanhang, att man försöker skydda andra ungdomar, att man går emellan i slagsmål och så vidare). Trygghetsvärdarna tar i samtalen också upp att de ibland känner att de utsätter sig för risker när de agerar som trygghetsvärdar exempelvis i sammanhang som kan vara/bli oroliga.

Samtidigt framhäver de själva vikten av att få ta ett stort ansvar och att känna den tilltro från exempelvis handledarna som det innebär att få ta ansvar för någonting. Samtliga grupper poängterar hur de ungdomar som blivit trygghetsvärdar också har vuxit med uppgiften, mognat och blivit mer ansvarsfulla än de varit tidigare. Trygghetsvärdarna själva frågar snarare efter att få ta ett ännu större ansvar än efter begränsningar i ansvarstagandet. Samtidigt uttrycker flera av dem en ambivalens som handlar om att de upplever begränsningar i sitt privata liv på grund av att de är trygghetsvärdar. Om man själv går på en privat fest till exempel – vad får man egentligen göra? Några av trygghetsvärdarna upplever att de förväntas fungera som förebilder även då de inte ”är i tjänst”. Att ”trygghetsvärd är man 24 timmar om dygnet, och då får man inte uppföra sig hur som helst”. Detta är förstås en effekt på gott och ont, men kan få negativa konsekvenser om ungdomarna upplever en press av att aldrig vara helt ”lediga”.

Det är vidare viktigt att diskutera **gränser** såväl för ungdomarnas ansvar som för deras befogenheter. Å ena sidan framhåller ungdomarna att det är roligt att få lära sig mer om olika samhällsaspekter, (hur polisen arbetar, om lagar och regler), att få utföra viktiga uppgifter (exempelvis visitera andra ungdomar i samband med arrangemang), om akutsatser (exempelvis hjärt-/lungräddning o.d.). Å andra sidan kan just användandet av sådana kunskaper medföra en oklarhet i relation till olika professioner; exempelvis vakter, polis, fritidsledare och fältassistenter. Det kan ibland vara en hårfin skillnad mellan att fungera som trygghetsperson och som maktperson. Att vara trygghetsvärd är också att ha blivit utvald, att ha fått en position som tillmäts större vikt än andra ungdomar (som inte är trygghetsvärdar) har. Här uppstår ytterligare en balansgång. Trygghetsvärdarna är glada över den respekt de upplever att de får från andra ungdomar. Samtidigt finns det exempel på avundsjuka och på att någon/några av trygghetsvärdarna uppfattats som, och kallats, ”golare” av andra ungdomar.

Gruppkänsla och **social gemenskap** är något som flera av ungdomarna talar om. I trygghetsvärdgruppen har de lärt känna nya vänner och inom gruppen har det utvecklats en gemensam solidaritet som innebär att man hjälper och skyddar varandra i olika situationer. Att vara trygghetsvärd blir för några ett sätt att umgås. De talar om lojalitet, men också om att om en råkar illa ut eller betar sig på ett dumt sätt, så drabbar de också de övriga i gruppen. En aspekt av gruppprocesser som kommit upp, är huruvida projektet bidrar till att konservera traditionella könsroller. Ungdomarna är överens om att det är bra med en könsblandad grupp något som kan användas vid exempelvis visitering då det är bra om tjejer kan visitera tjejer och killar kan visitera killar. De är också överens om att projektet inte bidrar till att konservera traditionella könsroller, samtidigt som man också är överens om att killar och tjejer går in i situationer på delvis olika sätt. Gemensamt beskriver ungdomar och handledare hur tjejerna har en tendens att agera mer socialt, att de agerar genom att gå in i ungdomsgrupper (vid exempelvis arrangemang) och knyta kontakter med hjälp av samtal. Killarna däremot betonar oftare säkerhetsaspekter och verkar inta en mer distanserad position där de gärna använder tekniska hjälpmedel (exempelvis mobiltelefoner) i motsvarande sammanhang. Denna skillnad beskrivs snarare som något positivt av dem som ingår i projektet, men kan av en utomstående knappast beskrivas som något annat än som traditionella könspositioner.

Samspel med omgivningen

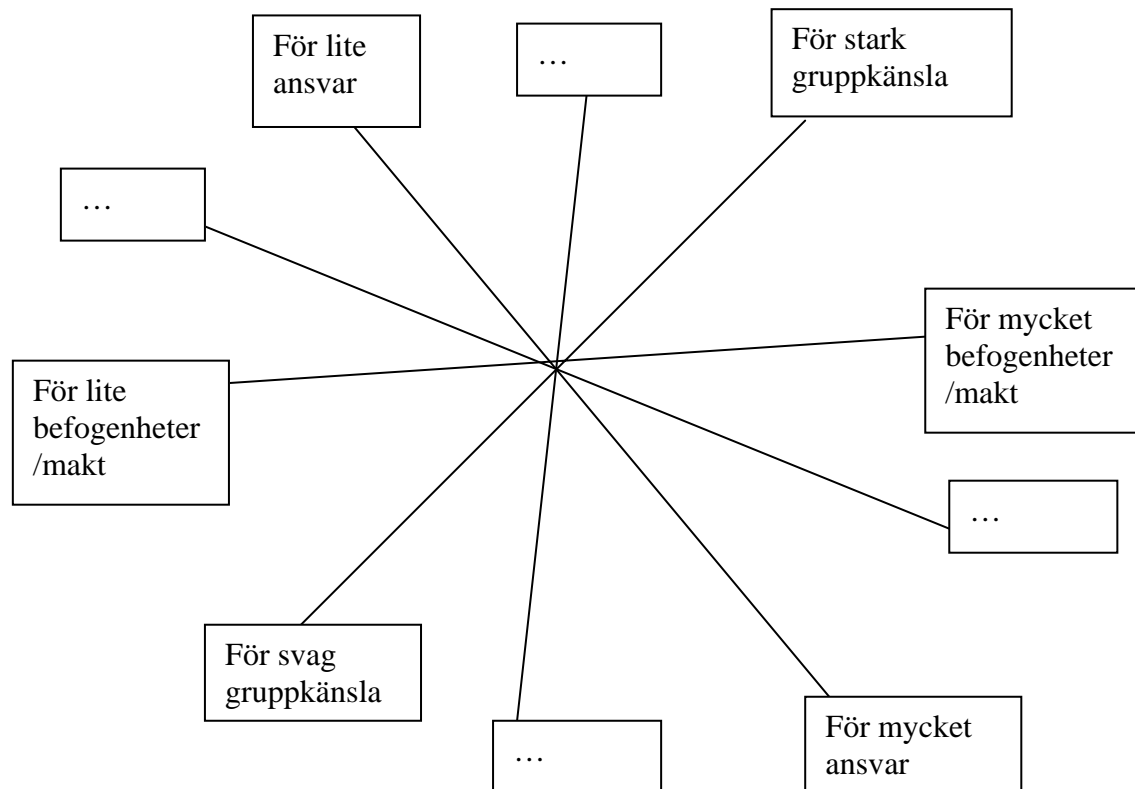
Samspelet med omgivningen handlar dels om samspel med andra ungdomar, dels om samspel med vuxna aktörer av olika slag; boende, anställda i stadsdelsförvaltningen, polisen, personal på Frölunda Torg och andra.

När det gäller andra ungdomar innebär samspelet dels höga förväntningar och uppskattning samt respekt från andra. De ungdomar vi talat med och som inte ingår i projektet, talar om att man kan lita på trygghetsvärdarna. Om att dessa kan följa andra ungdomar hem efter exempelvis arrangemang och att de är personer som man kan anförtro sig till. De beskrivs som förebilder av de andra och verkar röna mycket uppskattning. Samtidigt finns det kanske ibland alltför höga förväntningar och en risk för att trygghetsvärdarna idealiseras. En annan sida av relationerna mellan trygghetsvärdarna och andra ungdomar handlar också om avundsjuka, om att alla som vill bli trygghetsvärdar inte får/kan bli det och om att ”de tror att de är något”. Det har också förekommit att andra ungdomar uppfattat att trygghetsvärdarna skvallrat på dem, att de ”golat”, vilket lett till misstänksamhet hos vissa.

I samspelet med vuxna framhåller flera att det finns en problematik i att ”vuxenvärlden” runt ungdomarna har alltför höga förväntningar på trygghetsvärdarna. Den grupp som problematiserar detta område mest, är handledarna. Detta har sannolikt varit en av deras mest krävande uppgifter; att både uppmuntra och begränsa. De berättar om hur de ofta har fått fungera som ”filter” eller ”buffert”, exempelvis då andra vuxna aktörer ringt och haft förväntningar på att trygghetsvärdarna ska kunna ingripa i akut oroliga situationer. Samtidigt är den vuxna omgivningens bild och uppskattning av trygghetsvärdarna något mycket positivt och de är glada över att ha blivit uppmärksammade i en rad olika sammanhang. Bland annat har trygghetsvärdarna fått uppmärksamhet i media och de har fått komma till olika möten, politiska och andra, för att berätta om sin verksamhet.

Balansgångar

Den centrala utmaningen i att bedriva ett projekt av denna karaktär, är den ständiga balansgång det bjuder på. Denna balansgång sker dessutom i relation till ett antal olika aspekter av delvis olika karaktär. Figuren nedan illustrerar några sådana ”axlar” och den optimala situationen är förstås att samtliga axlar skär varandra vid en tänkt, gemensam mittpunkt, vilket skulle innebära att ett perfekt jämviktsläge uppstår.

Var och en inser sannolikt att detta är ett tillstånd som är mycket svårt att uppnå. Det krävs mycket för att samtliga axlar ska skära varandra vid exakt samma punkt. Dessutom, eftersom det är människor och sociala relationer det handlar om, kommer en sådan optimal balanspunkt aldrig att vara uppnådd en gång för alla utan måste ständigt återerövas – i en kontinuerligt pågående process av samtal, diskussion, lärande och reflektion. Rätt använd kan varje ”återerövring” vara en källa till lärande och fördjupning i vad som krävs i rollen som trygghetsvärd och handledare i projektet. Detta ställer höga krav på de personer som fungerar som handledare i och till projektet. Vårt intryck är att detta hittills har fungerat väldigt bra. Samtidigt uttrycker handledarna behov av ett antal olika saker som vi tror är viktiga att tillgodose för att ett projekt av denna karaktär ska kunna fungera långsiktigt. Dels efterlyser de **tidsmässiga resurser**. I dagsläget upplever de att projektet, på grund av de situationer som kontinuerligt uppstår, tar mer arbetstid i anspråk än vad det tilldelats. Dels efterlyser de **handledning**, en möjlighet att få reflektera tillsammans med en utomstående handledare kring de många situationer och ställningstaganden som de måste hantera i det kontinuerliga arbetet. De efterlyser också en, i förhållande till projektet, **extern resurs** som ungdomarna skulle kunna vända sig till för samtal och reflektion kring situationer där handledarna själva upplever att deras position (”alltför involverade själva”) samt kompetens och utrymme inte räcker till.

Vi har nu som externa utvärderare under ”Diskussion” ovan redogjort för våra förslag och vår syn på det som framkommit under utvärderingen. Men genom vår utvärderingsmetod har även projektets deltagare och andra intressenter, på ett gemensamt fjärde möte, bidragit med en mängd andra eller kompletterande tankar, idéer och förslag. En redogörelse för hur mötet genomfördes och vad man kom fram till återfinns under ”Resultat” på sidorna 6-11 ovan.

BILAGA

Nedan följer en tematiserad sammanställning av de positiva och negativa/problematiska aspekter som kom upp i "brainstorm" med respektive grupp; Trygghetsvärdarna, Ungdomar utanför gruppen trygghetsvärdar och Projektägare/handledare. Varje aspekt har kategoriserats under något av de tre temana; Att vara trygghetsvärd, Samspel med omgivningen och Projektet; tanke, filosofi, upplägg och genomförande (för förklaring av respektive tema se sidan 6 ovan)

Att vara trygghetsvärd

Trygghetsvärdarna	
+	-
Varit med i media Kul när vuxna lyssnar Fått stort inflytande Träffat höga politiker Respekt från andra ungdomar Andra ungdomar nyfikna Folk ser upp till en Självkänsla Självsäker Lärt känna vuxna Får göra något för andra Hjälpa andra Kul att jobba på arrangemang Ett sätt att umgås, både med varandra inom trygghetsvärdgruppen, och med andra ungdomar Fått respekt på annat sätt, särskilt från vuxna Lärt känna andra Känns bättre Gör samhället bättre (hängde ihop med punkten innan) Mår bättre Roligt Har blivit ett sätt att bemöta Väldigt socialt, hälsar på alla t.ex. Känner att vi varit till nytta för andra ungdomar och även för vuxna Fått föreläsa för pensionärer om vad vi gör Varit med i TV Skyddar varandra jättemycket Tar mer ansvar även för kompisar Solidaritet inom gruppen	Tar mycket tid, särskilt i början Man kan få skit efteråt om man ingripit i något Andra tycker att vi gör oss märkvärdiga, stöddiga Om en råkar illa ut så råkar alla illa ut/kan råka illa ut Kan inte ha jackan på sig Vi tar stora risker Känner aldrig att man är helt ledig – ska alltid tänka på vad man gör (ett exempel: om man själv är på fest så kan man inte dricka hur mycket man vill) Brukar kallas för golare Vissa tar avstånd från en Folk har stulit busskort och jackor Vi räknas inte som personal, får inte ha passerkort t.ex.

Ungdomar utanför gruppen trygghetsvärdar	
+	-
Känner delaktighet som trygghetsvärd Man får kompisar genom att vara med och vara trygghetsvärd	

Projektägare/handledare	
+	-
Ungdomarnas utveckling Stolthet Glädje Entusiasm Löser konflikter inom gruppen Ungdomarna kommer in i positivt socialt sammanhang Ungdomarna mognar Ungdomarna lär sig samarbete Ungdomarna blir bekräftade Ungdomarna får positiv identitet (många varit stökiga eller ” i riskzon” innan) Ungdomarna får självförtroende Ungdomarna har fått prata inför kommunstyrelsen	Ungdomarna blir väldigt tigha – har lett till konflikter i gruppen Ungdomarna tar gärna för mycket ansvar själva Kan vara svårt ibland att tydliggöra rollen för trygghetsvärdarna. Särskilt när de blir inringda i panik (akut) Maktposition. Vissa kan inte låta bli att utnyttja sin position. Härfin skillnad mellan att vara trygghetsperson och att vara maktperson En del har missat skolarbete p.g.a. att projektet tagit tid och engagemang

Samspel med omgivningen

Trygghetsvärdarna	
+	-
	Vuxna klagar på att trygghetsvärdarna bara är i Frölunda På arrangemang kan vi få hjälpa till med allt möjligt annat Lugna gatan lägger sig i vårt arbete Andra tror att man jobbar åt polisen Vissa vuxna ställer alldeles för höga krav

Ungdomar utanför gruppen trygghetsvärdar	
+	-
<p>De som var trygghetsvärdar (gamla gruppen) förändrades verkligen positivt, skärpte sig, blev lugna, kände att de hade ett ansvar</p> <p>De går in i en mer ansvarsfull roll när de går in i jobbet, men detta är inget problem för kompisrelationen</p> <p>Några man kan se upp till, har fått tröjan, har lyckats</p> <p>De är trygghetsvärdar 24 timmar om dygnet</p> <p>I början var trygghetsvärdarna aktiva, kom fram och pratade med en överallt, mest på torget</p> <p>Blivit bättre nu, folk accepterar trygghetsvärdarna bättre (tidigare var en del lite rädda för trygghetsvärdarna, för att de skulle gå och säga till polisen och så)</p> <p>De är med på alla arrangemang. Det blir lugnt</p> <p>De kan säga till, känner många och så tar det.</p> <p>Om vuxna säger samma sak så blir det provocerande.</p> <p>Om en tjej inte får gå på disco t.ex. kan trygghetsvärdarna prata med föräldrarna och hämta och lämna henne hemma</p> <p>Lätt att fatta vad de gör. Folk som hänger här vet det</p> <p>Grejer som man inte vill att andra ska veta kan man säga till dem, man vet att de inte snackar</p>	<p>Att folk säger att de golar</p> <p>”Ni tror att ni är bättre” (en attityd som finns hos andra gentemot trygghetsvärdarna).</p> <p>Några har missbrukat titeln trygghetsvärd, exempelvis för att ta sig ur situationer. Bland annat folk som inte ens var trygghetsvärdar.</p> <p>Jag vet att de fanns men jag märkte dem faktiskt inte</p> <p>I gamla gruppen var tjejerna mycket aktiva i början, när de vandrade, nu har de ”försvunnit”.</p> <p>Många poliser vet inte var trygghetsvärdar är, inte ens Frölundapolisen</p> <p>De gamla trygghetsvärdarna inte så aktiva nu på slutet</p> <p>Några har hoppat av.</p> <p>Vissa, som ville, har inte fått bli trygghetsvärdar. Blivit bortglömda. Man kunde prioriterat bättre, en del har väntat länge (2 år) på att komma med</p>

Projektägare/handledare	
+	-
<p>Förebilder för andra ungdomar</p> <p>Många fler ungdomar (än de som har möjlighet) vill bli trygghetsvärdar</p> <p>Ett sätt för olika åldrar att mötas; trygghetsvärdarna träffa olika vuxenkategorier</p> <p>Ungdomarna har fått positiv uppmärksamhet</p> <p>Trygghetsvärdarna fått en mycket positiv position och tillmäts mycket betydelse i olika vuxensammanhang</p> <p>Trygghetsvandringen februari 2007 kontakter etablerades mellan bl. a. hyresgäster och ungdomar</p>	<p>Andra ungdomar har varit avundsjuka på trygghetsvärdarnas position</p> <p>Ungdomarna utsattes för mycket prövningar då 1200 kvadrat var nyetablerat</p> <p>En trygghetsvärd uppfattades/anklagades för att vara angivare</p> <p>Andra har för höga förväntningar på trygghetsvärdarna</p> <p>Förväntan på snabba lösningar från andra</p> <p>Vuxna förmedlar för höga krav till trygghetsvärdarna</p> <p>Nästan orimliga krav/förväntningar från vuxensamhället</p>

Placeringen nära "Frölunda centrum" gör trygghetsvärdarna betydelsefulla; många stora och viktiga intressenter	Trygghetsvärdarna får fungera som "ungdomsalibin" i vissa sammanhang Många intressenter att kommunicera ut trygghetsvärdarnas roll till Svårt att få acceptans/förståelse hos andra för vilken roll ungdomarna har Ibland sker akututtryckningar över huvudet på handledarna
--	---

Projektet; tanke, filosofi, upplägg och genomförande

Trygghetsvärdarna	
+	-
<p>Kunskap genom all utbildning Lärt HLR, ABC, nödvärn, lagar, gruppdynamik, konflikthantering, medlig. Bättre än väntat. Utbildningarna gör att man känner sig säker exempelvis på arrangemang Träffat lugna gatan Åkt polisbåt Dan stöttar till 100 % Handledarna varit toppen Bra och tydlig information från handledarna Handledarna peppat oss väldigt mycket Handledarna organiserar verksamheten bra Bra med både tjejer och killar Medling – tjejer kan medla mellan tjejer och killar mellan killar. Visitering – tjejer kan visitera tjejer och killar andra killar Tjejer och killar kan se olika på olika frågor – olika synpunkter kommer fram Ser till att alla kommer hem tryggt efter arrangemang, skjutsat med bussen (TV-gruppen) Det har blivit lugnare i.o.m. trygghetsvärdarna Fick busskort Mat på resorna Resor Meriter för framtiden</p>	<p>Da Bomb – har känts som "fel" arrangemang, inte trevliga arrangörer Känns som att vår del i projektet snart är över De tar inte till vara allas våra erfarenheter när de utbildar de nya Åldersgräns för vidareutbildning (vissa fick men inte andra) Vi blev lovade saker vi inte fick (mobiler till alla, bättre mat m.m.) Sms för tidigt på morgonen Alla får inte sms För lite och dålig mat när man jobbar sent direkt efter skolan (klagar på panpizzor etc. och efterlyser riktig mat, frukt etc.) Ingen ersättning för det arbete vi lägger ner Visste inte hur mycket som skulle krävas (borde vetat från början)</p>

Ungdomar utanför gruppen trygghetsvärdar	
+	-
<p>Trygghetsvärdarna fixade så att det blev lampor, belysning på yttre fasaden och så att buskage höggs ned (så att ingen kan gömma sig där mer för att överfalla folk).</p> <p>Frölunda har blivit mycket lugnare genom trygghetsvärdarna</p> <p>Lugnare i området. Man känner åtminstone någon av dem och kunde säga "kan inte du gå med mig?", man kunde ringa dem.</p> <p>Trygghetsvärdarna fick slut på springet i spårvagnstunneln, blev tydligt för alla och de kom i tidningen</p> <p>Trygghetsvärdarna jättebra idé som vi kan sprida ut, politikerna kan sprida det till andra</p> <p>Trygghetsvärdarna här är verkligen bra, bättre än på andra ställen t.ex. lugna gatan – de får inte samma utbildning, ledarna ungdomarna etc.</p> <p>Andra grupper har inte samma utbildning, t.ex. åka till polisen, lära känna dem som människor, trygghetsvärdarna i väster har större och bredare utbildning</p> <p>Bra att ledarna är vuxna, som Lisa och Andrea</p> <p>Jätteintressant med studiebesök t.ex. på Fryshuset (med i nya gruppen)</p> <p>Trygghetsvärdarna får visitera, de har utbildning för det</p>	<p>Det är inte så många som vet att det var trygghetsvärdarna som fixade att buskarna togs bort, att det blev belysning etc.</p> <p>Det är fokus på de nya nu, de gamla "försvinner", går inte ut 2+2 längre. Bara på arrangemang.</p> <p>De gamla behöver "puttas på" så de får tillbaka lusten</p>

Övrigt: Borde sätta upp en affisch/anslag om trygghetsvärdarna i huset. På den skulle framgå vilka som är trygghetsvärdar och vilka som jobbar som det just "idag". Schema + telefonnummer så att man snabbt kan ta kontakt om man t.ex. vill att någon följer en hem.

Projektägare/handledare	
+	-
<p>Ungdomarna lär sig samhällsnyttig kunskap</p> <p>Ungdomarna lär sig saker som har med personlig utveckling att göra</p> <p>Gjort studieresor som ungdomarna talat mycket positivt om efteråt – Malmö; Rosengård, teater, Stockholm; Fryshuset, Lugna gatan</p> <p>Bra med lång utbildning så att de förstår sin roll</p>	<p>Traditionella könsroller spelar med och emot Placeringen. Den centrumbildning som utgörs av Frölunda torg skapar en miljö som, genom att bl. a. dra till sig brottslighet, är "tyngre" än andra. = "svårjobbade för ungdomarna.</p> <p>Resurserna räcker inte till för att möta detta. Placeringen kräver mer även av personalen.</p> <p>"Vi har mycket mer folk här än vad som bor här. Detta kräver samverkan."</p>

<p>Manlig polis som deltagit i projektet har fått ett slags ”papparoll” och kunnat ge framför allt killarna bekräftelse Skapat en positiv syn på polisen (bl.a. genom att man har gjort utflykter med sjöpolisen) I första gruppen, de som nu är lite äldre, har alla (?) fått jobb Långsiktigt byggt projekt (krockar ibland med förväntningar på snabba lösningar)</p>	<p>Handledarna saknar handledning Har inte funkat med utomstående handledning till ungdomarna (vid sidan av Lisa och Andrea)</p>
--	--
